

Список використаних джерел:

1. Хринюк О.С., Бова В.А. Сутність фінансового потенціалу підприємства. *Актуальні проблеми економіки та управління*. 2017. №11. С. 1-9.
2. Гудзь О.Є. Діагностика та управління фінансовим потенціалом підприємства. *Облік і фінанси*. 2015. № 1. С. 71-76.
3. Kulish G., Shepka V. The financial potential of the enterprise and its role in conditions of economic instability. *Statistics of Ukraine*. 2017. № 1. pp. 29-35.

Д-р екон. наук Семенча І. Є., Ковальов М. С.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ КОМЕРЦІЙНИМИ БАНКАМИ
ПІД ЧАС ВІЙНИ УКРАЇНИ З КРАЇНОЮ-АГРЕСОРОМ**

Однією із найбільш важливих функцій національної банківської системи є забезпечення підприємств країни фінансовими ресурсами для ведення своєї діяльності. В умовах початку повномасштабної війни проти України з боку країни-агресора, підривом національної економіки та торгівельних зв'язків, проблема фінансової підтримки підприємницького сектору постає особливо гостро. На погіршення стану бізнесу вказує той факт, що наприкінці 2022 року у господарств усіх видів спостерігалось зменшення обсягів виробництва продукції та показників об'ємів продажу. Серед внутрішніх факторів негативного впливу особливо гостро відчувалася проблема зростання цін на сировину, матеріали та товари (як зазначили 68% опитаних підприємств). 30% опитуваних відмітили проблему із зменшенням попиту на продукцію та послуги, 22% поскаржилися на брак обігових коштів [1]. Із цього випливає, що підприємства потребують залучення додаткового обсягу коштів, який можна забезпечити в тому числі завдяки кредитуванню з боку комерційних банківських установ України.

Щодо видачі банками кредитів підприємствам, то головним вектором роботи банківської системи, з початку повномасштабної війни 24 лютого 2022 року, стали заходи із спрощення умов роботи банків та наданні пільгових послуг для позичальників. Основною умовою, у рамках якої були прийняті ці рішення, стало ускладнення здійснення операцій з іноземною валютою, внаслідок чого

виникли труднощі із видачі саме валютних кредитів. На рис. 1 наведена інформація про фактичні об'єми виданих кредитів суб'єктам підприємницької діяльності у 2022 році.

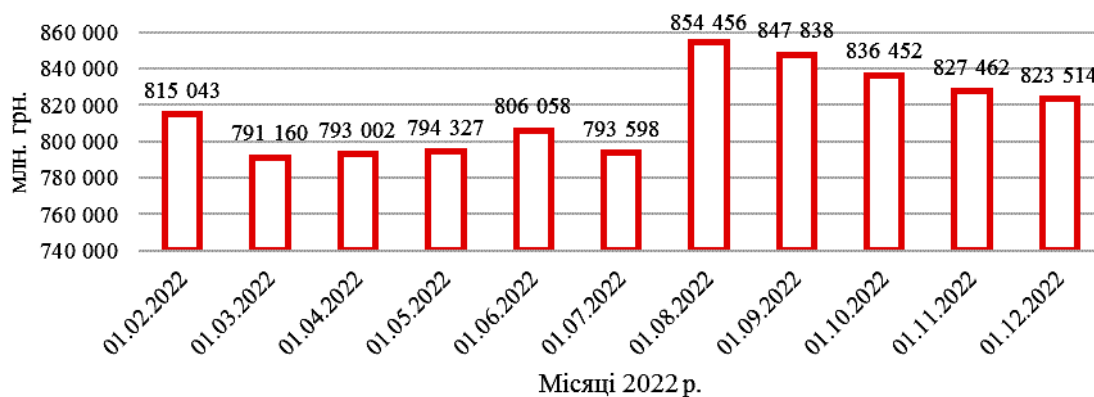

Рис. 1. Динаміка фактичних обсягів виданих кредитів суб'єктам господарювання у 2022 році

Джерело: складено на основі аналізу [2]

Із рис. 1 можна побачити, що протягом лютого 2022 р. відбулося спадання обсягів кредитування приблизно на 24 мільйона гривень. В умовах шокової ситуації іноземні банки майже повністю припинили кредитування, у той час, як державні продовжили повноцінне функціонування.

Від 24 лютого 2022 року у рамках системних заходів Національним банком України було прийнято ряд рішень для спрощення умов роботи банків в умовах повномасштабної війни і для подальшої підтримки їхньої спроможності кредитувати підприємств. Серед них головним чином можна виділити введення кредитних канікул та розширення державних програм підтримки, зокрема «Доступні кредити 5-7-9» та портфельних гарантій через «Експортне кредитне агентство». Наведені заходи дозволили стабілізувати спадання обсягів виданого позичкового капіталу і протягом березня-червня 2022 р. було наявне поступове відновлення обсягів надавання кредитів, поки протягом липня вони не досягли і перевищили довоєнний рівень. З серпня по грудень зберігалася тенденція поступового спадання обсягів виданих кредитів. Причиною цього є те, що по заявам комерційних банків, наразі здійснюється обмеження кредитування своїх наявних клієнтів. Варто відмітити, що наведені обсяги отримані з урахуванням тих кредитів, які були видані протягом останніх років, в тому числі з періоду до

початку повномасштабної війни. За даними Національного банку України (центробанк) обсяг чистих кредитів суб'єктам господарювання у гривневому еквіваленті зростав з початку лютого до травня 2022 року. В той час як кредитування підприємств іноземною валютою мала тенденцію до спадання і у листопаді 2022 року складала лише 77% від рівня листопада 2021 року.

Варто відмітити, що у наведених обсягах наданих кредитів відносно висока частка непрацюючих. Так за 2022 рік відсоток непрацюючих кредитів зріс з 36,1% до 39,4% відповідно на початку і наприкінці року. Пояснюється це втратою доходів, руйнуванням активів та заставного майна, як наслідок, погіршенням платоспроможності позичальників. Протягом 2022 року сконцентрувалася саме на кредитуванні оптової, роздрібною торгівлі та сільського господарства [3]. Результат цілком закономірний з урахуванням того, що це одні із наймасовіших галузей господарювання в економіці України.

Узагальнюючи, можна сказати, що кредитування підприємств наразі перебуває у поступовому спаді/ Діями центробанку вдалося зменшити певні негативні наслідки від шокової ситуації з початку військових дій. Негативною дією комерційних банківських установ можна назвати обмеження кредитування підприємств з другої половини 2022 року. Фінансовий стан банків України наразі перебуває в значно кращому стані, ніж стан підприємств, які значно більше потребують виділення фінансових ресурсів. У галузі кредитування, банківська система здійснює свою функцію підтримки діяльності підприємств не повністю.

Список використаних джерел:

1. Щомісячні опитування підприємств України. Листопад 2022 року. Національний банк України: офіційний сайт. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Business_survey_m_2022_11.pdf?v=4
2. Основні показники діяльності банків України. Національний банк України: офіційний сайт. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Indicators_Banks_2022-12-01.xlsx
3. Основні засади грошово-кредитної політики на період воєнного стану. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/files/hJTwdIrBPNWeMzk>